

Les dones

Nota dels coordinadors: Aquest article ha estat escrit per Dolors Gubau i Laura Fernández, mestres de l'Escola d'Adults de Sant Feliu de Guíxols, i és fruit de diverses converses amb un grup de dones marroquines.

Salima, Hafida, Fàtima, Soed Nabila,
Aicha, Mariam, Samira, Fatiha

Força vegades el món, amb els països, les ciutats, la gent, ens sembla un trencaclosques o un *patchwork*, un d'aquells treballs tan minuciosament treballats, on cada retall, amb els seus colors i formes, encaixa dinàmicament per donar-nos un resultat concordant i fins i tot estètic.

Realment és així? O bé és això el que ens agradaria que fos? La base del dinamisme és el moviment i, entre les persones, aquest moviment es tradueix en les migracions. És a partir d'aquest dinamisme que una peça entra en contracte amb l'altra, i encaixa o es repel·leix. Per què de vegades les peces no acaben d'encaixar? Possiblement perquè alguna creu que és la principal i pensa que és l'altra la que s'ha d'adaptar.

La majoria de vegades, per no dir sempre, la visió que ens arriba de les persones que procedeixen d'un país empobrit és enormement superficial i etnocèntrica. El que més ens preocupa són les freqüents opinions i judicis que, des dels mitjans de comunicació i l'opinió pública en general, s'emeten sobre com s'han de comportar, com han d'«integrar-se», com s'han de relacionar amb els veïns, com s'han de vestir i, fins i tot, com s'han de sentir.

Aquesta mirada és sempre unilateral, de nosaltres cap a ells. Però, ens hem aturat mai a pensar com és a la inversa? Com ens veuen, en aquest cas elles, a tots nosaltres? Si ho fem sense un pensament prefigurad, la sorpresa pot ser molt gratificant, especialment si parlem entre dones: el nostre pensament podria donar un gir de 180 graus! En aquesta línia, hem conversat amb un grup de dones marroquines, concretament de parla amazigh (altrament dit berebers), provinents de zones rurals del Marroc (al Marroc, com aquí, el pensament, les maneres de fer, la cultura, també són diferents al llarg de la seva geografia). Ens apropem, amb elles, a les costures del *patchwork* de què parlàvem abans, per veure si és realment harmònic, per veure si les diferències entre les peces són notables o no, per veure a través dels seus ulls qui som nosaltres i què és allò que més els costa d'incorporar al seu nou im-

Salima, Hafida, Fàtima, Soed Nabila, Aicha, Mariam, Samira, Fatiha
Nascudes al Marroc – Residents a Sant Feliu de Guíxols

ginari social i individual. Us convidem, en definitiva, a posar-vos un moment en la mirada dels altres, de les altres, d'elles...

«Al principi, quan vaig arribar, no entenia res i em semblava que tothom parlava de mi, i que ho feia malament. La manera de parlar, de gestualitzar..., no entenia res; i això et porta molt dolor dins teu...». És la Salima qui parla així, una noia de 19 anys que en fa 4 que viu a Catalunya.

L'acte de comunicació oral és una necessitat bàsica per a qual-sevol ésser humà, i elles ho manifesten. Totes coincideixen a dir que el primer any d'estada en aquest país s'ho van passar molt malament: enyorança, plors, tristesa i, sobretot, una sensació d'aïllament que és difícil d'explicar.

Encara que el més dur passa amb el temps, la sensació d'aïllament en relació a la comunitat d'acollida continua ben viva: «Allà tenim més temps, parlem amb les veïnes, fem visites i prenem el te. Parlem molt. Aquí, res, tothom a casa seva». Aquesta és la Hafida. Té 50 anys i en fa 10 que viu a Catalunya. Els seus fills tenen ja la seva vida aquí, encara que ella sent la soledat de l'estranger.

Totes troben a faltar els *hamam*, els banys públics del seu país, on no només tenen cura i donen plaer al cos, sinó que són també espais de conversa i de relació.

La Fàtima ens diu que no té cap amiga catalana, ni castellana, encara que a ella li agradaria molt tenir-ne. Diu que no troba noies de la seva edat que li agradin: té 20 anys. La Fàtima té la sensació que elles no volen relacionar-s'hi i que el fet de portar la *fonara*, el mocador de cap, ja condiciona tot el que es podria esdevenir. «Ni tan sols em miren; només parlo amb una dona gran del meu carrer».

«Moltes vegades tinc la sensació que sóc invisible», diu la Soed, «i aquesta sensació és contradictòria. A vegades em sento vigilada, espiada. Moltes vegades em trobo pel carrer una persona que ni em mira, però, un cop he passat, em repassa de dalt a baix. Per a nosaltres, en la nostra cultura, la mirada és quelcom molt comprometedor: no podem mirar directament les persones desconegudes, les persones de més edat, els nois en general... però aquí sembla que no és així. Per això no entenc per què no ens miren». És clar que, ens diuen entre rialles, els nois sí que les miren diferent...

El tema de la mirada ens acostia a poc a poc a parlar de les relacions amoroses, i aquí ens trobem de front amb el que és el desig i el que és la realitat. D'una banda, ens diuen que admiren el respecte que manifesten les famílies d'aquí envers les decisions dels seus fills i filles, tant per trobar parella com per formalitzar un compromís seriós. Els agrada que la gent no es posi tant en la intimitat de les persones i que, si una noia surt amb el seu xicot a soles, no passi res. Però, tot i que els agrada, no ho consideren oportú, per a elles no és adequat viure una vida a l'«espanyola».

Viure a l'espanyola és, per exemple, anar a la platja en *top less*, cosa que repudien de totes totes. No els agrada gens l'ús i exhibicionisme que hi ha en relació al cos femení. A banda que és prohibit per la religió islàmica, les fa sentir incòmodes i sovint és per això que no van a la platja. La gestualitat entre els joves també les incomoda, sobretot la que es dona entre les parelles. D'un costat, troben bé que cadascú faci el que senti, però de l'altre, els fa vergonya.

El model de família i les relacions familiars és un altre tema que estimula el debat i elles, com a bones conversadores que són, s'hi aboquen. Les relacions de parella s'han de formalitzar: no accepten altre tipus de relacions que no passin pel matrimoni. És *haram*, és prohibit. Una noia que perdi la virginitat abans de casar-se perd el seu honor i el de la seva família: «Això és una vergonya per a tota la vida. La noia és qui manté l'honor familiar i això t'ho ensenyen des de petita», diu la Nabila. La família és una part fonamental de les seves vides i de la seva cultura. Normalment és en l'entorn familiar on troben el futur marit. Dins de la família mai se senten soles: «Per a nosaltres, la família vol dir moltes més coses que per a vosaltres. Moltes vegades els veïns, els amics, els considerem també de la família. Les nostres famílies són molt àmplies. Mentre nosaltres estem sempre acompanyats, vosaltres esteu sols».

En general, coincideixen a dir que no els agrada gens aquesta

nostra forma de viure, tan individualista. Hi ha, però, una excepció en relació a la família catalana. Segons que diu l'Aicha, el que sí que li agrada de nosaltres és que la dona, quan es casa, es queda amb la seva família; no pas com elles, que passen a tenir molta més relació amb la família del marit. «Per això és millor que el meu fill no es casi amb una catalana, perquè sinó el perdré de vista...», diu tot rient.

La manca de respecte cap a les persones d'edat, que observen entre nosaltres, és un clam unànim. No entenen de cap de les maneres com podem abandonar els nostres avis. Per a elles, les persones grans són mereixedores d'un gran respecte: «Són els pares dels nostres pares. Són, moltes vegades, els qui ens han ensenyat les coses que sabem: el nostre pare estava atrafegat buscant-se la vida; la nostra mare estava ocupada parint els fills i fent menjars... Qui queda, doncs? Els avis!», ens diu la Mariam.

I aquest ritme de vida, aquestes presses, ni l'entenen, al principi, ni els agrada. Descobreixen després que té molt a veure amb la feina i amb el maleït rellotge. El fet que la dona treballi fora de casa, que treballi a casa, que vagi a comprar, a buscar els nens... els sembla molt pesat. Però, a poc a poc, elles també volen treballar, sovint estrictament per motius econòmics. «Aquí, si no tens diners, no serveixes per a res. Per sortir de casa, ja has de tenir els bitllets a la mà. És per això que treballo. Si el meu home guanyés un bon sou, jo no treballaria», diu la Samira. «Molts diners per pagar moltes coses i després, res», hi afegeix la Fatiha.

Cal dir que gairebé totes treballen a l'hostaleria i en el servei domèstic. Coincideixen a dir que s'estimen més tenir companys i companyes catalans que no pas del Marroc, ja que se senten més respectades: «En el fons, els homes marroquins de zones rurals no accepten que les dones treballin i, a vegades, ens vinculen amb les dones de mala reputació», diu la Salima.

La bona opinió que tenen dels companys d'aquí no coincideix, però, amb la que tenen dels seus caps. Consideren que moltes vegades les exploten, tant pel que fa als horaris, com pel que fa als sous; i tampoc tenen ocasió de demostrar el que saben. Els caps se sorprenden molt quan algunes d'elles els diuen els estudis i la preparació que tenen: «Es pensen que som totes analfabetes». I les possibilitats de demostrar el contrari els són pràcticament barrades.

La visió de la vida, els sentiments, les mirades, són variades, contradictòries i estan en constant moviment. Tan variades com les peces petites del *patchwork*. Tan solament cal voler entendre la capacitat de totes i de tots per opinar i per sentir-nos lliures. Només així encaixarem les peces del trencaclosques.

Per cert, si voleu saber més coses, pregunteu i parleu amb qualsevol de les vostres veïnes: la seva generositat i hospitalitat són envejables i de ben segur que un bon te i uns meravellosos pastissos no us faltaran mai a casa seva. Ara, si pot ser, no hi porteu el gos: no els agraden gens...

